

семантики, однією з вимог якої є формальний критерій – приналежність лексичних одиниць до однієї частини мови – автором статті зібрано, проаналізовано й класифіковано отриманий з лексикографічних джерел мовний матеріал. За ступенем полісемії утворено три групи в англійській та дві в українській мовах. Кожній з них притаманні індивідуальні риси поряд з їхніми спільними характеристиками. У результаті проведеного зіставного дослідження визначеного фрагмента лексики, комплексно проаналізовано його системно-структурну організацію, семантичну специфіку, спільні та відмінні риси слів, що позначають успішну людину/річ, а також його відтворення у свідомості носіїв відповідних мов і культур.

Ключові слова: зіставне дослідження, спільні й відмінні риси, віддалено споріднені мови, лексична семантика, формалізований аналіз, полісемія, лексика.

СПЕЦИФИКА СЕМАНТИКИ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ, ОБОЗНАЧАЮЩИХ УСПЕШНОГО ЧЕЛОВЕКА / УСПЕШНУЮ ВЕЩЬ В АНГЛИЙСКОМ И УКРАИНСКОМ ЯЗЫКАХ

Мирослава Фабіан

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології
Ужгородського національного університету,
Ужгород, Україна

e-mail: myroslava.fabian@uzhnu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3351-1275>

АННОТАЦИЯ

Сопоставительные исследования привлекают учёных различных сфер деятельности человека. В лингвистике лишь сопоставление помогает выделить как общие, так и отличительные черты языков и проследить их взаимосвязи и специфику. Статья посвящена сравнительно-сопоставительному исследованию двух отдалённо родственных языков - английского и украинского – на материале прилагательных, обозначающих успешного человека/вещь. Тема работы актуальная и способствует дальнейшему развитию проблематики лексической и сопоставительной семантики, межъязыковой и межкультурной коммуникации, лексикографии и т.п. Прилагательные, обозначающие успешного человека/успешную вещь, занимают почётное место в словаре исследуемых языков. Концепт успеха относится к общественной и культурной системе ценностей, выступая объектом изучения в философии, социологии, психологии, лингвистике и других дисциплинах. Предложив методологию формализованного анализа лексической семантики, одной из требований которой является формальный критерий – принадлежность лексических единиц к одной части речи – автор статьи собрала, проанализировала и представила классификацию языкового материала, полученного с лексикографических источников. В зависимости от степени полисемии сформированы три группы в английском и две в украинском языках. Каждой присущи индивидуальные черты наряду с их общими характеристиками. В результате проведения сопоставительного исследования определённого фрагмента лексики, комплексно проанализировано его системно-структурную организацию, специфику семантики, общие и отличительные черты слов, обозначающих успешного человека/успешную вещь, а также его отображение в сознании носителей соответствующих языков и культур.

Ключевые слова: сопоставительное исследование, общие и отличительные черты, отдалённо родственные языки, лексическая семантика, формализованный анализ, полисемия, лексика.

REFERENCES

Approaches to Language, Culture, and Cognition: The Intersection of Cognitive Linguistics and Linguistic Anthropology / ed. by Yamaguchi, M., Tay, D., Blount, B. (2014). New York: Palgrave Macmillan [in English]

The Oxford English Dictionary: in 12 volumes. L.: Oxford University Press, 1961.

СПЕЦИФИКА СЕМАНТИКИ ПРИКМЕТНИКІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ УСПІШНОЇ ЛЮДИНИ/РЕЧІ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Мирослава Фабіан

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри англійської філології
Ужгородського національного університету,
Ужгород, Україна

e-mail: myroslava.fabian@uzhnu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3351-1275>

АНОТАЦІЯ

Зіставні дослідження приваблюють учених різних галузей людської діяльності. В лінгвістиці лише зіставлення допомагає виділити як спільні, так і відмінні риси мов і простежити їхні взаємозв'язки та специфіку. Стаття присвячена порівняльно-зіставному дослідженню двох віддалено споріднених мов - англійської та української – на матеріалі прикметників, що позначають успішну людину/річ. Тема роботи є актуальною та сприяє подальшому розвитку проблематики лексичної та зіставної семантики, міжмовної та межкультурної комунікації, лексикографії тощо. Прикметники на позначення успішної людини/речі займають чільне місце у вокабулярі досліджуваних мов. Концепт успіху відноситься до суспільної та культурної систем цінностей і виступає об'єктом вивчення у філософії, соціології, психології, лінгвістиці та інших дисциплінах. Запропонувавши методологію формалізованого аналізу лексичної

- Cruse, D. A. (1986). *Lexical Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].
- Fabian, M. P. (2019). *Verbalization of politeness in modern English*. Development trends of the Modern Philology. Lviv-Torun: Liha-Press [in English].
- Fabian, M. (2013). *Lexical semantics: new approach to its study*. Journal of Interdisciplinary Philology. Žilina: Žilinskauniverzita [in English].
- Meaning and Lexicography / ed. by Tomaszczyk, J., Lewandowska-Tomaszczyk, B. (1990). Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company [in English].
- Murphy, M. L. (2003). *Semantic Relations and the Lexicon: Antonyms, Synonyms and Other Paradigms*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].
- Saeed, John I. (2003). *Semantics*. UK : Blackwell Publishing Ltd. [in English].
- Andrienko, A. A. (2010). *Koncept Uspekh v amerikanskoi I russkoi lingvokulturakh (na materiale populyarno-delovoho diskursa): avtoref. dis.* [Concept of Success in American and Russian linguocultures]. Belgorod: Belgorod University [in Russian].
- Hertsovska, N. O. (2011). *Leksyko-semantyczne pole Uspikhu yak skladova kategorizatsiia kontseptualizatsii diisnosti (na materialii anhliiskoi ta ukrainskoi movy): avtoref. dis.* [Lexico-semantic field of Success as a constituent of reality's categorization and conceptualization]. Kyiv: KNPU. [in Ukrainian].
- Kalinichenko, V. (2009). *Zistavna kharakterystyka informatsiinoho zmistu kontseptiv Uspikh/Success v ukrainskii ta amerykanskii movnii svidomosti za rezultaty psyholingvistychnoho eksperymentu* [Comparative characteristics of information content of concepts Uspikh/Success in Ukrainian and American consciousness owing to the results of psycholinguistic experiment]. Naukovii visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetuim. Lesyi Ukrainky – Scientific Bulletin of Volyn national university after Lesya Ukrainka, 182–187 [in Ukrainian].
- Karpova, K. S. (2006). *Leksychni osoblyvosti amerykanskoi modeli uspikhu yak kluchovoho sehmentu kontseptu amerykanska mriya* [Lexical peculiarities of American success model as a key segment of American dream]. Suchasni doslidzhennya z inozemnoi filologii – Contemporary studies in Foreign Philology, Issue 4, 392–399 [in Ukrainian].
- Kulyk, N. I. (2005). *Kontsept SHCHASTYA, RADIST' ta USPIKH v etnospetsyficnii kartyni svitu ukrainskoho narodu (na materialii slovnykiv ta danykh psyholingvistychnoho asotsiatyvnoho eksperymentu)* [Concept SHCHASTYA, RADIST' and USPIKH in ethnospecific worldview of the Ukrainians]. Aktual'ni problem metalingvistyky – Relevant problems of metalinguistics, 208–210 [in Ukrainian].
- Snizhko, A. M. (2009). *Semantychna rekonstruktsia freimu Uspikh v ukrainskii ta amerykanskych movnykh kartynach svitu* [Semantic reconstruction of the frame Success in Ukrainian and American world pictures] www.nbuv.gov.ua: Retrieved from URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Natural/nvnu/filolog/2009_5/R4/Snizhko.pdf
- Fabian, M. P. (1998). *Etyketna leksyka v ukrainskii, anhliiskii ta uhorskii movakh* [Etiquettelexis in Ukrainian, English and Hungarian languages]. Uzhhorod: IVA [in Ukrainian].
- Slovyk Ukrainskoi movy v 11 tomakh* [Dictionary of the Ukrainian language in 11 volumes] (1970–1980). Kuiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
- The Oxford English Dictionary in 12 volumes*. (1961). London: Oxford University Press [in English].

Стаття надійшла до редакції 8.04.2021